

Βρυξέλλες, 14 Οκτωβρίου 2019
(OR. en)

12836/19

COHOM 112
DEVGEN 190
FREMP 141
CFSP/PESC 754
ACP 114
COEST 222
COLAC 67
COASI 137
COAFR 200
MAMA 155
MOG 87

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Με ημερομηνία: 14 Οκτωβρίου 2019

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 12699/19

Θέμα: Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη δημοκρατία

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη δημοκρατία, τα οποία ενέκρινε το Συμβούλιο στην 3720ή σύνοδό του, που πραγματοποιήθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2019.

Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη δημοκρατία

1. Σήμερα ζούμε σε έναν κόσμο όπου η δημοκρατία βάλλεται και τίθεται υπό αμφισβήτηση. Η δημοκρατία είναι μεν ισχυρή σε πολλές χώρες, αλλά υπάρχουν χώρες με αυξανόμενη τάση προς τον αυταρχισμό. Οι προκλήσεις είναι πολλαπλές και πρέπει να τις αντιμετωπίσουμε επειγόντως και με ολοκληρωμένο τρόπο. Όσο πιο δημοκρατικό είναι ένα σύστημα διακυβέρνησης, τόσο πιο πολυδεκτική και ισότιμη θα είναι η κοινωνία. Πριν από δέκα χρόνια, το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα σχετικά με την υποστήριξη της δημοκρατίας στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ. Είναι, συνεπώς, η κατάλληλη χρονική στιγμή για ανανέωση της δέσμευσης της ΕΕ.
2. Ένας από τους στόχους της εξωτερικής δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η προώθηση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, της οικουμενικότητας και του αδιαίρετου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, όπως ορίζεται στο άρθρο 21 της Συνθήκης. Επιπλέον, στο άρθρο 21 της Οικουμενικής Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου αναφέρεται ότι «η λαϊκή θέληση είναι το θεμέλιο της κρατικής εξουσίας [...] (που) πρέπει να εκφράζεται με τίμιες εκλογές, οι οποίες πρέπει να διεξάγονται περιοδικά».
3. Η Ένωση θεμελιώνεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της Συνθήκης. Οι αξίες αυτές είναι αλληλένδετες και αλληλοενισχυόμενες. Είναι άκρως σημαντικό να διασφαλίζεται η συνοχή των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ. Όπως υποστηρίζεται από τη συνολική στρατηγική της ΕΕ, η στήριξη της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου σε εξωτερικό επίπεδο υπηρετεί εξάλλου το στρατηγικό συμφέρον της Ένωσης, συμβάλλοντας στην Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας της ΕΕ, μεταξύ άλλων με τους εξής τρόπους:
 - ενισχύοντας το πολυμερές σύστημα που επιδιώκουν να προωθήσουν η ΕΕ και οι ομοφρονούντες εταίροι της, το οποίο είναι βασισμένο σε κανόνες και χαρακτηρίζεται από αποτελεσματικότητα, διαφάνεια και λογοδοσία,
 - διευκολύνοντας και επιταχύνοντας την υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, ειδικότερα δε του στόχου 16 για τη λογοδοσία των θεσμικών οργάνων και τη συμμετοχική λήψη αποφάσεων χωρίς αποκλεισμούς και του στόχου 10 για τη μείωση των ανισοτήτων,

- δημιουργώντας τις συνθήκες για βιώσιμη ειρήνη και ασφάλεια και προλαμβάνοντας τις βίαιες συγκρούσεις μέσω της συμμετοχής και της λογοδοσίας, της απόκρισης στις αιτιάσεις και της πολιτικής διαμεσολάβησης για την επίλυση των διαφωνιών,
- οικοδομώντας πολυδεκτικές και ανθεκτικές δημοκρατικές κοινωνίες, ικανές να δημιουργούν ευκαιρίες για τους πληθυσμούς τους, καθιστώντας επίσης δυνατή την προώθηση μιας βασισμένης στα δικαιώματα προσέγγισης της μετανάστευσης, που θα αντιμετωπίζει το ζήτημα της αναγκαστικής εκτόπισης και θα περιορίζει τους παράγοντες που ωθούν στην παράτυπη μετανάστευση.

4. Το Συμβούλιο επιβεβαιώνει τις αρχές των συμπερασμάτων του σχετικά με την υποστήριξη της δημοκρατίας του 2009 και υπενθυμίζει το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία του 2012 και τα επακόλουθα σχέδια δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, καθώς και τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την εμπειρία της τελευταίας δεκαετίας στο πλαίσιο του έργου της ΕΕ για την υποστήριξη της δημοκρατίας, των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου σε ολόκληρο τον κόσμο. Το Συμβούλιο επισημαίνει επίσης τη συνάφεια των ανωτέρω με τα συμπεράσματά του (2019) για τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων εκλογών στην Ευρώπη και με τα συμπεράσματά του (2017) σχετικά με τη συνεργασία της ΕΕ με την κοινωνία των πολιτών στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων, καθώς και με τη συνέχεια που δόθηκε σε αυτά. Χαιρετίζει τις προσπάθειες για την εκπόνηση ενός νέου σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία για την περίοδο 2020-2024. Τα παρόντα συμπεράσματα του Συμβουλίου θα συμβάλουν στη διαμόρφωση του σχεδίου δράσης, όπως απαιτείται.
5. Σε ολόκληρο τον κόσμο, οι άνθρωποι εξακολουθούν να εκφράζουν ενεργά και δυναμικά την επιθυμία τους να έχουν ισχυρότερη φωνή και να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Σε όλες τις ηπείρους, η δημοκρατία αποδεικνύει επανειλημμένα την ανθεκτικότητά της. Έχουν προκύψει, ωστόσο, νέες και αυξανόμενες προκλήσεις για τη δημοκρατία.

Μεταξύ άλλων, σε αυτές συγκαταλέγονται:

- i) **υπονόμευση των δημοκρατικών διαδικασιών και θεσμών**, μεταξύ άλλων διατηρώντας μόνον κατ' επίφαση τη δημοκρατία για τη νομιμοποίηση αυταρχικών καθεστώτων, παρατείνοντας τα συνταγματικά όρια θητείας, παρεμβαίνοντας στο έργο της δικαιοσύνης, περιορίζοντας την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης, περιορίζοντας το νομικό και πολιτικό χώρο των κομμάτων της αντιπολίτευσης και μειώνοντας τη διαφάνεια από ορισμένους παράγοντες της δημοκρατικής διαδικασίας στη χρηματοδότηση πολιτικών και θεματικών εκστρατειών·

- ii) **χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης** στους θεσμούς και τους πολιτικούς λόγω των αυξανόμενων κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων, της διαφθοράς και της έλλειψης συμμετοχικότητας·
- iii) **συρρίκνωση του δημοκρατικού χώρου της κοινωνίας των πολιτών**, συμπεριλαμβανομένων των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ακτιβιστών υπέρ της δημοκρατίας, καθώς και των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης στο διαδίκτυο και εκτός διαδικτύου, μέσω βίας, διώξεων και εκφοβισμού, περιοριστικής νομοθεσίας, περιορισμών στην καταχώριση και χρηματοδότηση και αντιποίνων·
- iv) **περισσότερες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών**·
- v) **χειραγωγή μέσω των επιγραμμικών τεχνολογιών** που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, εκστρατείες παραπληροφόρησης, κρατικούς περιορισμούς και διακοπή λειτουργίας, ρητορική μίσους, παράνομη μικροστόχευση πολιτών με μηνύματα κατά παράβαση των δικαιωμάτων προστασίας της ιδιωτικής ζωής και προστασίας των δεδομένων και αποφυγή του αποτελεσματικού ελέγχου όσον αφορά τη χρηματοδότηση των πολιτικών μηνυμάτων. Το διαδίκτυο αποτελεί θετική δύναμη για τον εκδημοκρατισμό, ωστόσο το οικονομικό μοντέλο των ψηφιακών πλατφορμών έχει επίσης συμβάλει σε αυτές τις προκλήσεις.

6. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο συμφωνεί να αναπτύξει περαιτέρω μια κοινή και πρακτική απάντηση η οποία θα βασίζεται σε στενή συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι διαδικασίες οικοδόμησης της δημοκρατίας πραγματοποιούνται σε διάφορα πλαίσια, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη θα προωθούν τις θετικές τάσεις και θα καταπολεμούν τις αρνητικές με έμφαση στα εξής:

- α) Να αξιοποιήσουν τις προσπάθειες για την υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 και ιδίως των ΣΒΑ 10 και 16 για την ολιστική προώθηση και στήριξη της δημοκρατικής διακυβέρνησης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του κράτους δικαίου, της λογοδοσίας και της συμμετοχικής και χωρίς αποκλεισμούς διαδικασίας λήψης αποφάσεων και να διασφαλίσουν συνεκτικότητα με τις προσπάθειες της ΕΕ για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων. Η καταπολέμηση των ανισοτήτων είναι ζωτικής σημασίας για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στη δημοκρατία και στους θεσμούς της.
- β) Να προωθήσουν την πλήρη συμμετοχή όλων χωρίς διακρίσεις και, στη συνάρτηση αυτή, να καταβάλουν ιδιαίτερες και ειδικές προσπάθειες για να στηρίξουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή και εκπροσώπηση των γυναικών και των νέων και των συμφερόντων τους στον δημόσιο βίο και την πολιτική.

- γ) Να ενισχύσουν και να υποστηρίξουν τις ικανότητες των κοινοβουλίων και (με αμερόληπτο τρόπο) των πολιτικών κομμάτων, σε εθνικό και υποεθνικό επίπεδο, προκειμένου να διαδραματίσουν τον ουσιαστικό ρόλο τους στις δημοκρατικές κοινωνίες.
- δ) Να ενισχύσουν και να υποστηρίξουν τη διεθνή και την τοπική κοινωνία των πολιτών και το ευνοϊκό περιβάλλον της, ως βασικό πυλώνα μιας πλουραλιστικής και πολυσυμμετοχικής δημοκρατίας. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην υποστήριξη των υπερασπιστών και ιδίως των υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- ε) Να εντείνουν τις προσπάθειες για τη στήριξη και την προστασία των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης στο διαδίκτυο και εκτός διαδικτύου, μεταξύ άλλων προστατεύοντας την ασφάλεια των δημοσιογράφων και υποστηρίζοντας ένα ευνοϊκό περιβάλλον.
- στ) Να στηρίζουν τις προσπάθειες για την ενδυνάμωση του κράτους δικαίου, της δημοκρατικής ακεραιότητας και λογοδοσίας μέσω της ενίσχυσης της διάκρισης των εξουσιών, της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη για όλους, της αντιμετώπισης της ατιμωρησίας και της καταπολέμησης της διαφθοράς.
- ζ) Να στηρίζουν και να προαγάγουν την αγωγή του πολίτη και τον γραμματισμό στα επιγραμμικά μέσα, ως αναγκαία μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη συμβολή στην ανθεκτικότητα των σημερινών δημοκρατιών, και να προωθήσουν τη χρήση επιγραμμικών τεχνολογιών για την ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής, της λογοδοσίας και της πρόσβασης σε πληροφορίες.
- η) Να υποστηρίξουν τις προσπάθειες των χωρών να διασφαλίσουν ότι οι κανόνες που διέπουν τις εκλογές και τη δημοκρατία εκτός διαδικτύου μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά στο διαδίκτυο, με βάση τις σχετικές προσπάθειες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της δέσμης μέτρων της Επιτροπής για τις εκλογές και του ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας για τις εκλογές, του σχεδίου δράσης κατά της παραπληροφόρησης, του κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση, καθώς και της σύστασης του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα πρότυπα για την ηλεκτρονική ψηφοφορία και των πρακτικών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του μηχανισμού ταχείας αντίδρασης της Ομάδας των 7.

- θ) Να προωθήσουν την αυξημένη συμμετοχικότητα και αξιοπιστία των εκλογικών διαδικασιών με την παρακολούθηση εκλογών από την ΕΕ, τη στήριξη των εγχώριων εκλογικών παρατηρητών και την ενίσχυση των συλλογικών προσπαθειών που απαιτούνται για να υποστηρίζεται και να ενθαρρύνεται η επακολούθηση των συστάσεων των εκλογικών αποστολών της ΕΕ και του ΟΑΣΕ και η αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που ανακύπτουν κατά την παρακολούθηση εκλογών, σε συνεργασία και με τη διεθνή κοινότητα εκλογικών παρατηρητών.
- ι) Να ενισχύσουν τον ήδη στενό συντονισμό με πολυμερείς, διεθνείς και περιφερειακές οργανώσεις, οικοδομώντας ισχυρές παγκόσμιες συμπράξεις για την υποστήριξη της δημοκρατίας και την υλοποίηση των επιμέρους στόχων του ΣΒΑ 16.
- ια) Να προαγάγουν τη μεγαλύτερη διαφάνεια των εκλογικών διαδικασιών και ειδικότερα της χρηματοδότησης πολιτικών και θεματικών εκστρατειών από διάφορους παράγοντες.
- ιβ) Να έχουν τη δυνατότητα να αντιδρούν άμεσα σε περιπτώσεις απότομης επιδείνωσης ή βελτίωσης της δημοκρατικής κατάστασης των χωρών, τόσο σε πολιτικό επίπεδο όσο και μέσω της κατάλληλης κατανομής κονδυλίων.
- ιγ) Να προωθήσουν μια πιο ευέλικτη, καινοτόμο, μακροπρόθεσμη και ευαίσθητη στο θέμα των συγκρούσεων προσέγγιση για τη στήριξη της δημοκρατίας και, στο πλαίσιο αυτό, να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν το έργο του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Δημοκρατία και άλλων οργανισμών που εργάζονται με αυτούς τους τρόπους.
- ιδ) Να ενισχύσουν την προώθηση και την ενημέρωση του κοινού σχετικά με την αξία της δημοκρατίας ως γενικού και παγκόσμιου δημόσιου αγαθού.
7. Το Συμβούλιο προσβλέπει σε περαιτέρω συζητήσεις σε τακτική βάση σχετικά με την κατάσταση της δημοκρατίας σε ολόκληρο τον κόσμο και τις δραστηριότητες της ΕΕ στον τομέα αυτό.